

Nieuw SLO-instrument voor scholen

Ontwikkelkaarten, handige hulp bij curriculumontwikkeling

Curriculumontwikkeling is een continu proces. Om scholen daarbij nog beter te ondersteunen biedt SLO ontwikkelkaarten. Door vragen op de kaarten te selecteren en te beantwoorden werk je toe naar een tijdlijn met activiteiten. Dat maakt het gemakkelijk om gestructureerd en in korte tijd het schoolcurriculum of onderdelen daarvan te vernieuwen en te verbeteren.

TEKST BRIGITTE BLOEM FOTO FREDDIE WESTERHOF

SLO-leerplanontwikkelaars Roeland Harms en Sigrid Loenen waren nauw betrokken bij de totstandkoming van de ontwikkelkaarten. 'Het is de ambitie van SLO om leraren en schoolleiders beter toe te rusten om curriculumdenkers te zijn', licht Roeland toe. 'De kerndoelen en eindtermen zijn breed geformuleerd. Daarbinnen kunnen scholen keuzes maken; ze hebben veel zeggenschap over de invulling van het eigen curriculum. Dat is altijd zo geweest en dat zal ook door Curriculum.nu niet veranderen. De experts van SLO vertellen scholen niet hoe het moet, maar ze hebben wel een breed overzicht van wat er geleerd moet worden en waarom, én ze bieden instrumenten. Scholen maken daarbij hun eigen keuzes.'

Instrumenten

SLO biedt met diverse instrumenten de scholen handvatten om het proces van curriculumontwikkeling in de praktijk te vergemakkelijken. De ontwikkelkaarten geven grip en leiden scholen door een curriculumontwerp-proces (zie kader). De set bestaat uit drie vellen met zeskantige kaartjes. Elk vel vertegenwoordigt een fase: analyse, ontwerp en evaluatie. Op elk kaartje staat een

vraag. 'De zes kanten zijn van belang, omdat je ze daarvoor op verschillende manieren tegen elkaar kunt leggen. Onder elkaar, maar ook naast elkaar en diagonaal. Je kunt immers met je team ook tegelijkertijd aan verschillende vragen werken', legt Sigrid uit. Naast de nieuwe ontwikkelkaarten kunnen scholen gebruikmaken van de curriculumwaaier, een tool die kan helpen nauwkeuriger aan te geven wat een curriculum is, hoe je een curriculum ontwikkelt en wie er betrokken zijn bij curriculumontwikkeling. Ook wordt het curriculaire spinnenweb veelvuldig ingezet. Dat is een model dat alle onderdelen van een curriculum in samenhang benoemt, zowel op landelijk, school- als klasniveau. Sigrid: 'Vanzelfsprekend werken we altijd nauw met scholen samen bij de ontwikkeling van deze instrumenten. Dat geldt ook voor de ontwikkelkaarten.'

Eigen keuzes

'Met de vragen op de ontwikkelkaarten hebben we alle belangrijke aspecten voor een curriculumontwerp-proces zo compleet mogelijk afgedekt', vervolgt Sigrid. 'Scholen kunnen daar hun eigen keuzes in maken en het proces zo klein of groot maken als ze op dat

moment willen.' Kaartjes met betrekking tot analyse, ontwerp of evaluatie kunnen naast elkaar aan de orde komen. Er is geen chronologische volgorde. Roeland: 'Je kunt ook heel goed starten met een evaluatiekaart. Een mooi voorbeeld is als een basisschool wil starten met Engels voor alle leerlingen. Met een evaluatievraag kan dan onder meer geïnventariseerd worden wat er op dat moment al gebeurt aan Engels in het licht van de huidige visie en het leerplan van de school.' De ontwikkelkaarten kunnen een belangrijke ondersteuning zijn voor scholen, hopen Sigrid en Roeland, om de beoogde

veranderingen die ze op curriculumgebied nastreven, waar te maken. 'Wil je bijvoorbeeld je curriculum uitbreiden met 21e eeuwse vaardigheden, dan kun je met dit instrument aan de slag. Veel teams in het reguliere en het speciaal onderwijs zijn bezig met curriculumontwikkeling in relatie met specifieke doelgroepen. Neem de leergebiedoverstijgende kerndoelen in het voortgezet speciaal onderwijs. Flink wat scholen worstelen met de vraag hoe ze deze categorie kerndoelen in hun curriculum kunnen integreren. Een heel geschikt vraagstuk om met behulp van de ontwikkelkaarten aan te pakken.'

Gepersonaliseerd en gedifferentieerd

Een ander actueel voorbeeld waar de ontwikkelkaarten bij kunnen ondersteunen, is de ontwikkeling naar gepersonaliseerd en gedifferentieerd leren. 'Veel scholen zijn daarmee bezig', weet Roeland. 'Maar wat betekent het nou precies voor je curriculum? Wat houdt het voor jullie school in? Wat willen jullie ermee bereiken? Wat betekent het voor je contacturen? En voor de toetsing? Al dit soort vragen, die via de ontwikkelkaarten automatisch aan bod komen, leiden je verder in het denkproces.' Sigrid en Roeland moedigen dan ook scholen aan om de zeskantige ontwikkelkaarten vooral te gebruiken. 'En natuurlijk ook op de lerarenopleidingen en door de onderwijsadviesbureaus', besluit Roeland.

Hoe werken de zeskantige ontwikkelkaarten?

Bepaal eerst met elkaar welke vernieuwing, verandering of ontwikkeling je beoogt. Lees vervolgens de vragen van de ontwikkelkaarten en maak drie groepen. In de eerste groep leg je de vragen waarop je het antwoord al hebt, in de tweede groep leg je de vragen waaraan jullie op korte termijn willen werken en in de derde groep leg je de vragen waarmee je in een later stadium aan de slag wilt. Vragen uit de analyse-, ontwerp- en evaluatiefase kunnen door elkaar aan bod komen en op elke stapel gelegd worden. Mis je nog vragen? Voeg ze dan zelf toe. Leg de kaarten daarna aan elkaar. De eerste groep komt bovenaan (die vragen heb je al beantwoord), de tweede groep komt daaronder (die vragen wil je beantwoorden) en de derde groep komt onderaan (vragen voor later). Hoe je de kaartjes precies aan elkaar legt, bepaal je met het team. Je hebt nu een overzicht waaraan je een tijdpad kunt koppelen. Bekijk samen het geheel en bepaal wie wanneer met de 'nu te beantwoorden'-vragen aan de slag gaat. Bij elke kaart vind je een toelichting op de en een werkblad om samen aan het beantwoorden van de vraag te werken.

Meer info en downloaden ontwikkelkaarten:

slo.nl/thema/meer/curriculumontwikkeling

Heb je vragen, neem contact op met Roeland of Sigrid: r.harms@slo.nl, s.loenen@slo.nl

